

Nova Pravda

Leto I. Štev. 3
Posamezna številka Din 1.50
Izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu

Naročnina mesečno Din 8.—
Četrletno „ 10.—
Polletno „ 15.—
Celoletno „ 25.—
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Dalmanova ulica št. 8
Telefon št. 2132
Rokopisov ne vračamo — Poštni ček. račun 17.177

SOCIJALNO - POLITIČNI IN STROKOVNI LIST.

Narodnost je bistvo
socijalnega življenja

Zakaj zahtevamo demokracijo

djb — Boj za demokracijo je v bistvu boj za človeške pravice. Ako zahtevamo demokracijo, hočemo poudariti, da priznavamo ljudstvu pravico samoodločbe, samovladanja in samoodgovornosti ter da odklanjamo vsako nadvlado posameznika, posameznih skupin ali razredov in da hočemo vztrajati pri zahtevi po enakopravnosti in enakovrednosti vsakega posameznika ne glede na njegov stan, na njegovo premoženje, na vero ali na njegove politične, odnosno svetovne nazore. Demokracija se zaveda moralne, gospodarske in kulturne važnosti posameznika, vendar pa mora tudi posamezniku odreči pravico do brezpogojnega in neomejenega uveljavljanja, ako je to uveljavljanje v nasprotju s koristmi splošnosti in skupnosti. Demokracijo brani le oni, ki se trudi, da so najširše vrste pritegnjene k sodelovanju za splošno blaginjo. Sovražnik demokracije je izkoriščajoč kapital, ki ljudske sile samo izrablja, ne da bi se istočasno tudi prizadeval, da te ljudske sile pri produktivnem uveljavljanju kapitala tako sodelujejo, da koristijo iz produkcije ne grede samo v eno ozko smer, temveč da se široko in blagodejno razlivajo na vse strani narodovega gospodarskega in socialnega življenja.

Javno življenje je treba voditi po demokratičnih načelih, t. j. od sodelovanja na pravilnem vodstvu javnega življenja ne sme biti nihče izključen, nihče ne sme imeti predpravic in nihče ne sme svoje politične moči v javnem življenju enostransko uveljavljati, ker bi vsaka taka zloraba moči pomenila nasilje in diktaturo. Demokracija zahteva, da moramo vsakomur priznati pravico do lastnega mišljenja, do lastnih nazorov in pogledov na stvari okoli sebe. Kakor hitro to pravico posamezniku odrekamo ali mu zaradi tega, ker se te pravice poslužuje, delamo silo, potem demokracijo teptamo v blato in smo hujši kakor nasilneži v diktatorskih režimih. Demokracija živijo sil okoli sebe ne sme zatirati, ona mora vse storiti, da se življenje kar najbolj pestro razvija, ker v pestrosti se izraža hotenje in volja širokih ljudskih vrst. Uniformirano hotenje ali tako zvana enodušna volja ni nikdar izraz demokracije, temveč je izraz brezbrzičnosti ljudskih vrst ali dokaz, da se je ljudska volja potuhnila in prilagodila nasilju. Narod bo v dolgih pohodih izdržal, ako nosi vsakdo čevlji, ki je po nogi in meri narejen, nikdar pa, ako nosijo vsi čevlje po enem kopitu delane. Prava demokracija ne stremi po oblasti, temveč po skladnem in mirnem sodelovanju vseh sil. Politične strasti in preganjanja pa so nemoralni izrazi hotenja po oblasti. Demokracija in oblast sta si kakor ogenj in voda nasprotna. Fašizem je posebna oblast, zato je on neizprosno nasprotnik demokracije. V srednjem veku ni bilo demokracije, zato pa tem več

Vsebinska: Zakaj zahtevamo demokracijo. — Pero in kladivo. — Pomen kolektivne pogodbe. — Računski zaključek javne borze dela. — Delovno pravo. — Obzornik. — Strokovni vestnik. — Drobne vesti. — Zanimivosti in pripombe.

Pero in kladivo

Kladivo, simbol težkega telesnega napa, in pero, znak umstvenega delovanja, se združujeta v grbu «Nove Pravde» in pokreta, ki ga zagovarjamo. Duševni in telesni delavec, oba zaničevana, teptana in izkoriščana, si podajata roke v težki borbi za vsakdanji kruh.

Nekdaj je bilo drugače. Še niso daleč za nami časi, ko se o duševnem proletariatu ni dalo prav govoriti, ko se je študij kolikortoliko izplačal, ko si je mogel prizadeven mož peresa pošteno zaslužiti, kar je rabil za življenje. Takrat so bile bele vrane duševni delavci, ki so se zavzemali tudi za težkove žulje, ostali so se prištevali med meščanske sloje. Danes je omenjena razlika izginila. Večina duševnih in telesnih delavcev je slabo oblečena, njih stanovanja so vlažna in mrzla, njih otroci razgaljeni in zaničevani. Razlike ni. Zato sta se morala združiti pero in kladivo, saj se borita oba za — obstanek.

Sicer se še nahajajo izobraženci, ki vihajo nos v bližini delavca, ki se poti pri delu, ki jim je pod častjo ponuditi nežno negovano roko žuljavi pesti, a med nami takih ni. Še žive «gospodje» ostanki iz prošli dni, ki si sila domišljajo na naslove brez sredstev, na siromašno dostojanstvo, na obledeli lesk uradne uniforme. Ti se štejejo še vedno — o ironija usode — med tako zvano «boljšo družbo». So pa tudi izobraženci, ki so v brezmejni sebičnosti poteptali ideale, ter si poiskali — polna korita.

Velika večina izobraženega proletariata pa še veruje v vzore, še ceni poštenost in pravico, ljubi bolj sonce od teme, čisla bolj prostost, lepoto in življenje kakor suženjstvo in gnusno spakko neživega zlatega teleta. Ti so se združili pod znakom kladiva in peresa ter čutijo z delavcem.

Kladivo in pero! Nepremagljiva sta, dokler sta složna. Brez kladiva, ki udari, brez peresa, ki preračuna mesto, kamor naj pade z uspehom udarec, ni zmage, ni zboljšanja skupnega nevzdržnega položaja.

Kakor izobraženstvo, tako pa je žalibog tudi delavstvo razdeljeno, nesložno. Zmešane glave raznih teoretikov so vcepilale predolgo v lahkoverne mase praktično neizvedljive ideje in jih zavedle na stranska pota v še večjo bedo in brezpravnost. Drugi del delav-

oblasti. Demokracija je prišla, ker je bilo treba oblast, ki je bila zaradi oblasti, zlomiti. S tajno, enako in proporcionalno volilno pravico so bila ljudstva odprta vrata v politično državno življenje, kar je pomenilo zmago demokracije, ako ne na celi črti, pa vsaj v načelu.

Demokracije brez svobode ni. Važna je svoboda besede in kritike, ker široke ljudske vrste morejo pri upravljanju javnega življenja neposredno in aktivno sodelovati le z besedo pohvale ali kritike. Svoboda besede in kritike je zlasti važna za delavstvo, ki je več ali manj brez zastopnikov v javnem državnem življenju. Samo z besedo more delavstvo braniti svoje pravice in odbijati napade na svoje postojanke. Tam, kjer ni kritike, so korupciji vrata na široko odprta, prav tako, kakor če pri blagajnah odpadejo revizije.

Demokracija se ne more sprijazniti niti z diktaturo posameznika niti z diktaturo političnih strank niti z diktaturo režimov, pa naj bodo prizadevanja

stva se je dal izkoriščati od koristolovcev, ki so mu laskali, dokler niso splezali po hrbtih svojih sotrpinov na zlatega teleta, od koder se jim zdaj pomilovalno posmehujejo. Ti so napravili prostor novim z istimi cilji. Takih voditeljev ni med nami in so med nami tudi nemogoči. S skupnim delom in s skupnimi žrtvami delamo po geslu «vsi za enega — eden za vse».

Zato pa naša stvar mora napredovati, mora zmagati. Kladivo in pero bo

Pomen kolektivne pogodbe

Četudi urejajo delovne pogoje in delovna razmerja zakoni — neke bolj, druge slabše — so vendar bile in so še vedno neizbežno potrebne posebne pogodbe, ki naj za posamezne stroke ali industrije točneje urejajo delovna razmerja in izboljšajo delovne pogoje. Te pogodbe imenujemo skupinske ali kolektivne pogodbe.

Zakoni urejajo delovne pogoje vedno na osnovi najmanjših pogojev. Nedvomno pa taka ureditev ne more ustrezati in zlasti v industrijah, ki žive v ugodnejših gospodarskih prilikah, ni niti dopustno, da bi se delavstvo smelo zadovoljiti z minimalnimi delovnimi pogoji. Zakoni nikdar in nikjer ne posegajo v vse podrobnosti delovnega razmerja, ker je tudi nemogoče, in se še posebno ne morejo pečati s posebnimi prilikami v posameznih gospodarskih panogah. Zlasti pa tudi ne morejo upoštevati tehničnih potreb raznih industrij, ki seveda tudi vplivajo na delovna razmerja. Tako je torej sklepanje kolektivnih pogodb nujno in neizbežno.

Zategadelj zakoni omogočajo sklepanje kolektivnih pogodb. Mnoge napredne zakonodaje sklepanje kolektivnih pogodb celo narekujejo. Kolektivne pogodbe so izpopolnitev zakonov, seveda v okviru zakonov.

Največjo važnost dobe kolektivne pogodbe tam, kjer jih zakonodaja avtomatično proglasi za splošno veljavne za vse obrti ene stroke ali za vse enake industrije v državi ali v posamezni pokrajini, četudi je bilo pogodba sklenjena samo za eno industrijo.

Na ta način postanejo sklenjene kolektivne pogodbe veljavne tudi za ona podjetja in za delavstvo v teh podjetjih, ki na sklenitvi pogodbe niso sodelovali ali ki kolektivne pogodbe nočejo

teh še tako dobro mišljena in izvrševatelji še tako idealni in dobri posamezniki. Take «socialne» diktature ali diktature «zaradi splošnih narodnih koristi» se redno izpremenijo, ako niso že v svojem zarodku to, v samovoljo skupin in skupinic, ki navidez in s podčrtano solzavostjo kriče o splošno narodnih koristih, zraven pa jim vse drugo roji po glavi. Komunistem, hitlerizem in fašizem se morajo nujno, po zahtevi naravnih zakonov prej ali slej izpremeniti v absolutistično carstvo posameznikov.

Delavci in nameščenci hočejo pri ustrojevanju državnega življenja sodelovati. To sodelovanje jim omogočuje samo demokratični sistem vladanja. Socialna politika stremi za zgraditvijo koristnega delovnega prava, ki naj bo sinteza stremiljenj po postopni in vedno boljši ureditvi medsebojnega sožitja. Samo demokracija je socialni politiki stalno in solidno naklonjena, diktatura socialno politiko bodisi ustvarja ali trpi samo — dokler ji to prija in prinaša politične koristi.

tudi nadalje združevalo vse poštene ročne in duševne delavce. Vi pa, somišljeniki naši, ki kakor krt rijete pod zemljo in mečete velikanske krtine dan za dnem iz globočin, vi vsi, ki so zamazana vam lica znoja, tekočega s čela curkoma, in vi, ki sključeni sedite v pisarnah, lačni in bedni, vi širite na daleč nauk o kladivu in peresu, naj gre od ust do ust do zadnje selske kočice, da nezmagljiva sta v edinstvu in slogi.

skleniti. S tem, da je kolektivna pogodba proglašena za splošno veljavno, je izključena vsaka umazana konkurenca na račun delavstva. Umazana konkurenca, zlasti na račun mezd, je atentat na narodno gospodarstvo.

S kolektivnimi pogodbami se urejajo zlasti delovni in plačilni pogoji, posebno plače, delovni čas, zaposlovanje in odpovedovanje, vajenske zadeve, socialno zavarovanje kot dopolnitev zakonitega socialnega zavarovanja, odnosi med delodajalci in delojemalci v splošnem, predvsem pa odnosi organizacij, urejevanje sporov in podobno.

Po kolektivnih pogodbah urejeni delovni odnosi so v velikem interesu celotnega narodnega gospodarstva, ker se more gospodarstvo dobro razvijati le, če vladata glede delovnih pogojev, ki tvorijo najvažnejši del produkcijskih pogojev, red in enotnost. Kolektivne pogodbe, ker so one izraz volje vsega delavstva, dajejo delavstvu večje jamstvo, da bodo upoštevani socialno-zaščitni zakoni.

Naš zakon samo na splošno prizna kolektivne pogodbe, ne da bi vso stvarino podrobno uredil. Zato manjka zlasti zakonita možnost, da bi mogli posamezne sklenjene kolektivne pogodbe proglasiti za splošno veljavne. Koliko mezdnih gibanj bi odpadlo!

Dnevno tožijo gospodarstveniki nad šušmarstvom ter nad neznosno nelojalnostjo v konkurenci. Umazana konkurenca je resnično veliko zlo! Zdravilo zanjo pa so zlasti dobre kolektivne pogodbe. Z njimi bi bile trajno odstranjene težave, ki davijo danes gospodarsko življenje. Zategadelj naj imajo podjetniki za kolektivne pogodbe več razumevanja. In prav je in tudi v korist podjetij samih, če jih delavstvo zahteva in se zanje bori. — Knito.

Računski zaključek javne borze dela

Osrednja uprava za posredovanje dela v Beogradu je razposlala poslovno poročilo in računski zaključek za l. 1935. Dohodki so v letu 1935. znašali 23 milijonov 466.267. Potrošeno pa je bilo 18 milijonov 637.885, tako da je nastal prihranek od Din 4.828.381, ki je bil predkazan raznim rezervnim fondom. Rezervnemu fondu javne borze dela v Ljubljani je bilo predkazano Din 199 tisoč 197.08, dočim je rezervni fond osrednje uprave za posredovanje dela prejel Din 2.562.703. Tudi rezervne fond pokrajinskih borz dela upravlja centrala. Na ta način je pri borzi dela do skrajnih ostrin in podrobnosti izvedeno centralistično načelo. Upravnj stroški so znašali Din 5.575.982 ali 24 odstotkov, kar je nedvomno zelo visok odstotek. Izdatki na podporah in subvencijah ne-

zaposlenim delavcem so znašali v letu 1935. Din 13.061.903, torej samo dobro polovico več kakor upravni stroški. Glavno premoženje borz dela je osredotočeno v rezervnih fondih, ki so na dan 31. dec. 1935 dosegli Din 87.208.077, od česar na ljubljansko borzo dela odpade Din 13.915.319, od česar pa znaša razpoložljiva gotovina in depoziti Din 5 milijonov 152.880. Ostali znesek rezervnega fonda je naložen v dolgoročnih posojilih občinam za zgraditev delavskih domov. Poročilo pravi, da je od rezervnega fonda ljubljanske borze dela za zgradbo v Celju in v Murski Soboti določenih Din 2.500.000, tako, da bi rezervni fond znašal še Din 2.652.880.

Javna borza dela v Ljubljani je tekom leta 1935 rešila 8806 prošenj za podpore in 9137 spisov in to z 18 nameščenci. Vidimo, da imajo druge borze dela sorazmerno večje število osebja. Za po-

sredovanje dela se je pri ljubljanski borzi dela javilo 24.065 oseb in je bilo posredovanje izvršeno samo v 7211 primerih. Na 100 povpraševanj za delo je v državi odpadlo samo 7-9 praznih mest, pri ljubljanski borzi dela pa 34-9. Raznih podpor je bilo deležno pri ljubljanski borzi dela 10.408 oseb z zneskom Din 1.705.060. Povprečni znesek podpore znaša za vso državo Din 96-93, kar je skrajno malenkostno in kar vzame ustanovi resnost. S posredovanjem borz dela je bilo zasedenih 84-24% ponujenih praznih mest, pri ljubljanski borzi dela pa samo 20-6%, kar znači, da si brezposelno delavstvo precej samo pomaga do zaposlitve.

Naše borze dela so v položaju, da samo s kapljicami morejo blažiti problem brezposelnosti. Skrajni čas je, da skrbstvo za brezposelne koristnejše in uspešnejše organiziramo!

Delovno pravo

Najmočnejše orožje proti izkoriščanju je poznanje zakonov.

Priznati moramo, da jugoslovanska socialno-politična zakonodaja ni zadnja na svetu. Seveda pa ta zakonodaja tudi ni najboljša. V mnogih smereh je pomanjkljiva, veliko vprašanj še ni urejenih. Posamezne določbe zakonov niso take, da bi v celoti mogle zadovoljiti delavstvo. Vendar pa smemo reči, da smo v času samostojnega državnega življenja ustvarili prilično dobre temelje, na katerih moremo graditi naprej in postaviti v vztrajnim in solidnim delom ponosno stavbo kar najpopolnejše zaščite jugoslovanskega delovnega človeka, pa naj se ta imenuje delavec, nameščenec, uradnik ali kmet. Hočemo še reči: naše socialno-politično delo ne sme izpustiti iz vidika potreb malega obrtnika in trgovca, ki pri naraščajoči industrijalizaciji in pri ustvarjanju velepodjetij izgublja tla pod nogami in imata vedno težje skrbi za vsakdanji kruh.

Ko motrimo našo socialno-politično zakonodajo, t. j. zakone, ki služijo zaščiti delovnega človeka, predvsem delavca in nameščenca, se moramo zavedati, da ta zakonodaja ni toliko plod in uspeh naše socialne miselnosti, izraz razumevanja politikov in državnikov za socialne potrebe naroda, temveč je ona bolj posledica notranje-političnih prilik in potreba zunanje-političnega prestiža. Mi vemo, da smo najvažnejše socialno-zaščitne zakone dobili tako rekoč brez boja, čez noč, kakor da bi jih nekdo na dlani prinesel. Zakoni niso izraz političnih borb politične stranke, znani so nam komaj oni, ki so kot ministri zakone podpisali. Ministri svojim podpisom niso dali primernih spremnih besed, da bi javnost, posebno državna oblastva, katerim so zakoni izročeni v varstvo in izvajanje, čutila, da je zakon plod hudih borb, izraz življenjskega nazora tega ali onega pomembnejšega državnika, da je zakon priverel iz globine nujne ljudske potrebe in da mora zato dobiti in imeti vsesplošno spoštovanje in uvaževanje vsesplošno in od vsakogar. O socialno-politični zakonodaji vlada neka vsepšostna, brezskrbna tišina. Na javnih zborovanjih je o vseh stvareh govor, o socialno-političnih potrebah ne slišimo besede, razen malo o kreditih za javna dela ali o tem, kar trenutno služi političnim potrebam. V proračunskih razpravah se socialnih problemov nihče ne dotakne, vse druge stvari so mnogo bolj važne.

Politiki in ministri dajejo samo politične izjave, poslancem le redkokdaj pride na misel, da v naši državi postoje tudi socialno-politični problemi. Nimamo borbenih, vidnih in avtoritativnih socialno-političnih mislecev, pogrešamo socialnih politikov. S socialno politiko licičiramo in z njo hodimo na borzo delat politične kupčije. Ustvarjeno je tako nezdravo okolje in ovzdušje, da socialne ustanove smejo biti predmet najnestvarnejših kritik in izpadov, dočim je v interesu miru in reda v državi skoro vsako pevsko društvo zaščiteno pred napadi in klevetami. Znamenje časa: socialne ustanove ne uživajo ugleda, njih avtoriteta je razmajana, kar v bistvu pomeni, da naša socialna miselnost silo trpi, kajti socialne ustanove so vendarle nositeljice neke socialne ideje.

Ni slučaj, temveč posledica stvarnih okoliščin je, da naši najvažnejši socialno-politični zakoni datirajo že iz leta 1922. in da so kljub bistveno izpremenjenim okoliščinam in kljub pridobljenim izkušnjam ostali do danes v veliko škodo socialnih in gospodarskih potreb neizpremenjeni. Neizpremenjeni so ostali zato, ker na splošno prevladuje mišljenje, da bi vsaka reforma prinesla poslabšanje, ne pa izboljšanje. Tako da je razpoloženje in tak vpliv da so dobili činitelji, ki socialno-političnim problemom niso naklonjeni, da so jim celo sovražno razpoloženi. V letu 1922. je šel preko države dih komunizma in so državni pravilno mislili, da je najuspešnejše sredstvo proti komunizmu dobra socialno-politična zakonodaja, ki naj delavcu zagotovi primerno blaginjo. Pred komunizmom je imelo vse strah — zato socialno-zoščitnim zakonom — takrat — ni nihče ugovarjal. Neprijatelji socialnega napredka se niso bili organizirani, niso prišli še k sapi. Od leta 1922. dalje s svojo socialno zakonodajo nismo prišli daleč naprej in danes živimo od stare dedščine. Moramo celo povedati, da smo marsikaj dobrega v teku teh let celo poslabšali in mnogo koristnega demontirali. Značilno za naš duh je dejstvo, da se nad deset let tolažimo z uvedbo invalidnega in starostnega zavarovanja, da s sanacijo bratovskih skladnic ne gre naprej, privatni nameščenci ne morejo dobiti razširitve pokojninskega zavarovanja, inspekcije dela so demontirane in kar je ostalo, nima kredita, finančni zakoni vsako leto prinesejo udarce bolniškemu in nezgodnemu zavarovanju, socialna higijena je potisnjena v kot. V naprednih državah opažamo nasprotno: čim ostrejša je gospodarska kriza, tem aktivnejša je socialno-politična zakonodaja. Pri takem razpoloženju za socialno-politične zakone ni čudno, ako mora mnogo tega ostati samo na papirju, da so kršitve pozitivnih zakonskih določb na dnevnem redu in da so celo podjetniki, med njimi celo inozemci — ki se zakonom rogajo in ostanejo nekaznovani.

Hoteli smo povedati tole: moti se, kdor misli, da je naše javno in državno življenje prežeto dobre volje, da socialno-političnim zakonom pripomore do polne in neokrnjene veljave. Napačnega mnenja je oni, ki misli, da je pri nas doma socialno-politični aktivizem in da vlada splošno ugodno razpoloženje za izgraditev naše socialne zakonodaje. Povsod moramo naleteti na momente in dejstva, ki nam ne odpirajo lepega pogleda v razvoj našega socialnega življenja. Zato ostane le eno, ki drži: **delavec sam mora v boj za svoje pravice. Delavec mora sam ostati na braniku** To pa je mogoče le takrat, ako delavec do vseh podrobnosti pozna domačo in tudi tujo socialno zakonodajo. Odločili smo se, da bomo v listu pod tem naslovom prinašali glavno vsebino našega delovnega prava.

**Zahtevajte naš list v vseh
obratih in lokalih, kjer
trošite svoj denar!**

O B Z O R N I K

Rudarsko delovno pravo

Dr. Bajič, docent za delovno pravo na naši univerzi, je v stanovskem glasilu zasebnih nameščencev «Organizator» napisal bežen pregled o rudarskem delovnem pravu. Ugotovitve v tem članku so seveda važne tudi za rudarsko delavstvo.

Osnovni temelj za rudarsko delovno pravo predstavlja **rudarski zakon** iz l. 1854., ki je torej dosegel že visoko starost in je gotovo potreben osvežitve z modernejšimi predpisi. Za rudarje je obvezen, toda samo, ako rudarski zakon nima tozadevnih predpisov, tudi **obči državljanski zakonik**. K rudarskemu delovnemu pravu spada tudi **zakon o zaščiti delavcev**, ki po strogi interpretaciji razveljavlja tudi zakon o rudarskih zadrukah iz l. 1896. Toda minister je odločil, da zakon o zadrukah še velja. **Rudarsko zavarovanje** je urejeno s Pravilnikom o bratovskih skladnicah, ki ga je l. 1924. izdal pokojni dr. Žerjav. Kje bi bilo danes rudarsko zavarovanje, ako tega pravilnika ne bi bilo, o tem bi morali razmišljati oni, ki so svoječasno v pravilnik metali gnoj in kameenje. Važna pridobitev za delovno pravo sploh je **obrti zakon** iz l. 1931., ki je tudi rudarjem prinesel nekaj koristnih določb. Obrtni zakon rudarskega zakona ni razveljavil v celoti, temveč samo v onih določbah, ki nasprotujejo obrtnemu zakonu. Po tem pravnem načelu bi moral za rudarje veljati tudi § 219. obrtnega zakona, ki daje delavcu v primeru obolenja in drugih važnih zadržkov pravico do polne plače za dobo 6 dni. Toda finančni zakon 1936/37 je odredil, da § 219. obrtnega zakona za rudarska podjetja ne velja. Ni pa dvoma, da za rudarje velja § 1154. obč. državlanskega zakonika, ki priznava pravico do plače v primeru sprečenja od dela zaradi bolezni.

Davna želja rudarjev in nameščencev v rudarskih podjetjih je, da bi dobili enotno delovno pravo in da bi škodljive izjeme odpadle.

Zakon o živilih

je izdelan v ministrstvu za narodno zdravje. Pri sestavi osnutka so sodelovali zastopniki vseh ministrstev. Ako vemo, kako malo pažnje polagajo nekateri kraji na higijeno pri prodaji in pri izdelavi živil, potem moramo samo želeči, da zakon čimprej stopi v veljavo. Nedvomno bomo z zakonom na svojem ugledu pridobili.

Resne in poučne številke za Slovenijo

Časopisi prinašajo poročila o razvoju naše zunanje trgovine ter z vidnim veseljem zabeležujejo porast našega izvoza tako po množini, kakor po vrednosti. Naš izvoz je v pretežni večini sedaj usmerjen v Nemčijo in v Anglijo. — Gospodarska moč države in njenih prebivalcev je v zelo veliki meri odvisna od zunanje trgovine, ker zunanja trgovina prinaša v deželo denar in s tem prebivalstvu zasluček. Zunanja trgovina ima tudi velik vpliv na vrednost domačega denarja. Če se nekoliko pomudimo pri najvažnejših številkah našega izvoza, vidimo sledeče zanimivosti, ki so posebno za Slovenijo zelo poučne, ker označujejo naš socialni in gospodarski položaj in kažejo smer, v katero morajo gledati naše slovenske gospodarske oči. Najvažnejši izvozni predmeti kažejo za l. 1936. tele številke: žito in mlevski proizvodi so v izvozu dosegli znesek 568 milijonov din, ali za 157 milijonov več, kakor v l. 1935., les 548 milijonov din ali za 257 manj, kakor v l. 1935., živa živina 652 milijonov din (+ 150 milijonov), meso, kože, mast 678 milijonov din (+ 124), baker, svinec, rude 611 milijonov din (+ 114). Slovenija izvažja, kar pride resno v poštev, samo les in še tu je udeležba Slovenije na celotnem izvozu relativno neznačajna. Ostali deli države so izredno bogati na izvoznih predmetih najrazličnejših vrst, Slovenija pa je na tem revna. Ako hoče Slovenija gospodarsko na-

predovati, mora ona postati v vsakem oziru industrijsko-produkcijsko središče v državi in morajo biti vse pokrajine v državi izvozno tržišče za naše tovarniške in obrtniške izdelke. Bojimo se, da bo produkcijska avtarkija, ki je posledica politične nesloge in posledica pomanjkanja čuta za skupno usodo nas vseh, zadajala iz leta v leto slovenskemu gospodarstvu in delavstvu večje udarce. Zato je prav vprašanje življenjskega obstoja Slovencev, da državna gospodarska politika Slovenijo prizna za pasivno pokrajino, ki jo je treba dvigniti s sistematičnim ustvarjanjem slovenskega industrijskega gospodarstva. V Slovenijo je treba osredotočiti vsa državna gmotna in moralna sredstva, da nam ne usahnejo življenjski viri. Od lepih oči slovenske lepote ne bomo mogli živeti — in tudi od svoje zaslepljene kratkovidne politike ne.

Prva mednarodna konferenca za preprečitev nezgod

Napredne države posvečajo iz leta v leto večjo pažnjo vprašanju, kako zmanjšati število najrazličnejših nezgod bodisi v tovarnah, na ulicah, v prometu, v zasebnem življenju itd. V posameznih državah delujejo ugledne organizacije na problemu preprečevanja nezgod. Tudi zakonodaja je vedno bolj intenzivna in se trudi uveljaviti zakone, ki imajo namen, da postane število nezgod vedno manjše. Statistika o nezgodah kaže velike številke, tako, da moremo nezgode šteti k najtežjim in najbolj številnim obolenjem, ki zmanjšujejo narodovo sposobnost za delo. Problem preprečevanja nezgod je zato važno gospodarsko in socialno vprašanje, s katerim bi se morala resnejše pričeti zanimati tudi Jugoslavija, saj je pri nas sorazmerno največ nezgod, zlasti v rudarski industriji.

Na pobudo angleških, holandskih, nizozemskih in drugih organizacij za preprečevanje nezgod se vrši letos v času od 26. do 28. aprila prva mednarodna konferenca za preprečevanje nezgod v Amsterdamu z dnevnim redom: 1. Zakonodaja raznih držav z ozirom na preprečevanje nezgod; 2. varnostni predpisi za dvigala; 3. bolezni vsled prahu; 4. varnost v gospodinjstvu; 5. varnost na ulicah; 6. varnost v prometni službi.

Prav bi bilo, ako bi se tudi Jugoslavija te konference udeležila.

Bolniški fond poštnih uslužbencev

Minister pošte in telegrafa dr. Kauldžerčič se je lotil velikopoteznega socialnega vprašanja, ki naj uslužbenecem pošte, telegrafa in telefona uredi in zagotovi zavarovanje za slučaj bolezni. To je pereč problem, ki je tem bolj pereč zato, ker so prejemki državnih nameščencev skrajno nizki in za golo življenje nezadostni, kaj šele za druge potrebe današnjega človeka. — V ministrstvu se že dalj časa vrše priprave za ustanovitev bolniškega fonda za osebje tega resora. Pred kratkim je o tem fondu razpravljala širša konferenca interesentov, na kateri je zastopnik ministra dr. Ratajac iznesel razloge, ki nujno zahtevajo uvedbo zavarovanja za slučaj bolezni za poštne osebje. Razlogi so: skrajno neugoden gmotni položaj in naporna služba, zlasti nočna.

Načrt in namen ministra pošte je plemenit in izraz uvidevnosti za nujnejše življenjske potrebe uslužbencev. Vprašamo samo, kaj k temu socialnemu načrtu pravijo drugi ministri, ki ne morejo tajiti, da za uslužbence drugih ministrstev ne bi bili dani isti, ako ne še jačji razlogi za ureditev bolniškega zavarovanja. Ali niso vsi državni uslužbenci enakovredni? Ali ni prišel čas, da tudi mi uvedemo splošno bolniško zavarovanje za vse javne nameščence, kakor je to slučaj povsod drugod?

Širite „Novo Pravdo“!

Podpore za brezposelne delavske zaupnike

Minister za socialno politiko in narodno zdravje je prvotno odklonil potrditev sklepa ljubljanske delavske zbornice, s katerim je bil odobren kredit od 70.000 dinarjev za brezposelne zaupnike. Na ponovno predstavitvo zbornice je minister sedaj ta kredit odobril, ki se ima v prvi vrsti uporabiti za oženjene zaupnike. Predvsem pridejo v poštev zaupniki, ki so ostali na cesti po ponesrečeni stavki v tekstilni industriji. — S temi ukrepi zbornice in ministrstva je samobesbi obsojeno početje onih lastnikov tekstilnih tvornic, ki so se nad zaupniki maščevali s tem, da jih puste stradati in tako puste propadati delavske družine. Delavske družine so slovenska last — kapital v tekstilni industriji pa je tujec, ki živi na račun naših žuljev — in popustljivosti. To si je treba zapomniti. Ali v nacionalni javnosti ni nikogar od delodajalcev, ki bi imel korajžjo povedati, da je tako početje industrijcev ne samo socialen, temveč tudi naroden greh?

Povišanje plač državnim uradnikom

Češkoslovaška vlada je sklenila povišati plače vsem državnim uradnikom.

Svoječasno so bili prejemki državnim uradnikom znižani zaradi uravnovešenja državnega proračuna.

Češkoslovaška vlada je ostala zvesta svoji obljubi, da je redukcija samo začasna in da bodo prejemki ob prvi priliki zopet zvišani.

Na enak način, iz istih razlogov ter z istimi obljubami so bile plače državnim uradnikom in uslužbencem državnih ustanov znižane tudi pri nas. Upamo, da je tudi pri nas prišel čas, da vlada izpolni svojo obljubo in zviša res skrajno nizke dohodek državnim uslužbencem, da na ta način koristi splošnim gospodarskim in socialnim potrebam.

Pogajanja pri KID

Delavstvo Kranjske industrijske družbe na Jesenioh in Javorniku je s 1. februarjem šlo na delo, ne na podlagi prosto sklenjene kolektivne pogodbe med delavstvom in podjetjem, temveč na podlagi delovnih pogojev, katere je podjetje delavstvu v obliki delovnega reda narekovalo. To pomeni, da pogajanja niso privedla do uspeha in da je delavstvo tega podjetja stopilo v brezposodobno stanje. Delavstvo z brezposodobnim stanjem ne more biti zadovoljno, ker dobro ve, da tako stanje pomeni gmoten in — kar je morda še nevarnejše — moralen udarec. Delavska delegacija se je trudila, zlasti zastopniki NSZ so v tem pogledu pokazali izredno mnogo smisla in razumevanja za resnost položaja, da bi pogajanja spravila v gladkejši razvoj, toda vmes pod pogajanja so se silili vedno momenti, ki so prišli prav onim, katerim je zavlačevanje ležalo pri srcu. Nekateri delavski delegati hočejo biti s svojo taktiko posebno pametni in jim je vseč, ako se gredo «veliko politiko» taktiziranja. NSZ mora za brezposodobno stanje odkloniti vsako odgovornost in more slej ko prej zagovarjati samo taktiko zdrave pameti. Položaj, v katerega je delavstvo prišlo, izgleda na uspeh gotovo nekoliko zasenčuje. NSZ pa se zaveda, da je samostojna, idejno, moralno in številčno zadosti močna organizacija, da sme napram podjetju uveljavljati z nezmanjšano samozavestjo pravice svojega članstva in tako tudi vsega delavstva. Postoji možnost, da se pogajanja takoj nadaljujejo in to NSZ tudi odločno zahteva, ker drugače s 15. februarjem stopijo v celem obsegu v veljavo delovni pogoji, ki jih je postavilo podjetje. Mi pravimo: podjetje mora v svojih zahtevah tako popustiti, da stopnja delavčevega življenja na Jesenicah in Javorniku ni zmanjšana in da

STROKOVNI VESTNIK

Kaj je dolžnost članov NSZ?

Podružnice NSZ in njih člani nimajo samo prijetne dolžnosti, da naš list prejemajo in čitajo, temveč gredo njih dolžnosti precej dalj. Člani narodnih delavskih organizacij so moralno dolžni, da vsestransko skrbijo za razširitev lista in da se zanimajo za stalno vsebinsko izboljševanje lista. Zato je potrebno, da vsak član NSZ postane agitator za naš list, in to marljiv in požrtvovalen agitator. Člani se morajo zavedati, da brez naročnikov in plačanih naročnin list redno izhajati ne more in da tudi vsebinsko ne more biti kos svojim nalogam. Usoda lista je zato v rokah članov samih, ki nosijo polno odgovornost za bodočnost lista. Na zborovanjih so bile ob vsaki priliki iznešene želje, da bi list redno in z dobro vsebino izhajal. Uprava «Nove Pravde» je vse storila, da tej želji ustreže, toda brez krepkega sodelovanja članov samih je uresničitev želje nemogoča.

Člani so dolžni, da postanejo sodružniki lista. V list je treba dopisovati. List je namenjen delavstvu, zato je za list vse zanimivo, kar se tiče življenja delavstva. «Nova Pravda» mora poročati o strokovnem gibanju delavstva v posameznih krajih, o delu občinskih odborov, o kulturnem uveljavljanju delavskih organizacij, o sportnem gibanju med delavstvom, o veseljih in žalostnih dogodkih med delavstvom. «Nova Pravda» hoče biti verno zrcalo hoten in težen delavstva in hoče nuditi nepokvarjeno sliko o vsem, kar je za življenje delavstva važno. Vsak posameznik mora čutiti soodgovornost na napredku tiska narodno zavednega in naprednega delavstva! Le v sodelovanju vseh je naša moč! Izgovorov ne moremo jemati na znanje!

List je namenjen najširši ljudski, delavski kulturi. Zato bi list moral vsakdo, ki hoče biti dober član naroda, z vsemi silami podpreti.

Seja upravnega odbora NSZ

V nedeljo, dne 14. februarja 1937 se bo vršila v Ljubljani važna seja upravnega odbora N. S. Z. v prostorih Delavske zbornice. Te dni bodo razposlana vabila na vse člane upravnega odbora ter prosimo vse tovariše, da se z ozirom na važnost dnevnega reda te seje zanesljivo udeležijo. Na tej seji se bo razpravljalo tudi o vprašanju plačevanja članarine in o določitvi prihodnjega delegatskega zbora N. S. Z.

Iz podružnic

OBČNI ZBOR LJUBLJANSKE PODRUŽNICE N. S. Z.

V ponedeljek, dne 25. januarja 1937 se je vršil občni zbor ljubljanske podružnice N. S. Z. Udeležba je bila zelo častna. Predavateljica v Delavski zbornici je bila polna. Izvrševalni odbor N. S. Z. sta zastopala tovariša Juvan in Rupnik. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik ljubljanske podružnice Sattler, ki je

je delavcu zjamčen miren razvoj kvišku. Pogajanja v Ljubljani so bila v glavnem izpolnjena s problemom obratnih zaupnikov. NSZ je odločena, da sistem obratnih zaupnikov do skrajnosti ščiti na način, ki naj dá tej ustanovi zagotovilo trajnega obstoja in možnost resnega in avtoritativnega zastopanja delavskih interesov. Pogajanja tudi zaradi tega niso mogla zdrkniti z mrtve točke, ker je podjetje storilo grdo in nelojalno napako, da je neuko delavstvo čez noč postavilo pred popolnoma nove probleme, za katere so drugi potrebovali mesece študija in računov. Podjetje s to taktiko ni pokazalo dostojne višine! V interesu obeh strank je, da podjetje to napako primerno paralizira. Delavstvo, s katerim je povezana tudi usoda podjetja, ne sme biti speljano brez luči v temo. Po računih podjetja ima redukcija mezd znašati 11 odstotkov. NSZ

podal tudi obširno predsedniško poročilo. Tajnik tovariš Šimenc je prečital skrbno sestavljeno tajniško poročilo, iz katerega se vidi aktivnost ljubljanskega članstva N. S. Z. Blagajnik tovariš Nagode je poročal o finančnem stanju podružnice, ki je aktivno. Po predlogu tovariša dr. Alujevića kot predsednika nadzornega odbora je dobil blagajnik in celokupen odbor soglasno razrešnico. Pri volitvah je bil izvoljen večinoma stari odbor s tovarišem Sattlerjem kot predsednikom.

Obširno poročilo je podal nato predsednik I. O. tovariš Juvan, v živahni debati pa sta govorila še tovariša Galjot in dr. Alujević. Tudi ta občni zbor je pokazal lep napredek N. S. Z. v Ljubljani.

Podružnica NSZ Ljubljana je priredila v soboto 30. januarja predpustno delavsko zabavo v dvorani hotela Miklič, ki je bila zelo dobro obiskana.

K pestremu programu je največ pripomogel agilni društveni tamburaški zbor in harmonika, ki jo je spretno in prijetno vlekel naš tovariš Oven iz Medvod.

Poudarjati moramo, da je prireditve dosegla svoj popoln moralen uspeh.

Vzlic slabim časom je tudi delavec potreben razvedrila in prijateljskih stikov po svojem trudapolnem in slabo plačanem delu.

Ustanovitev podružnice NSZ v pivovarni «Union» v Ljubljani. Po dobro uspešnih volitvah obratnih zaupnikov v pivovarni «Union» so delavci pristopili k ustanovitvi posebne samostojne podružnice NSZ za pivovarsko stroko. Njena naloga bo, da združi vse pivovarje v samostojno delovno edinico, ki naj vodi delo vsega članstva.

V ta namen je bil sklican poseben sestanek, ki so se ga udeležili vsi stari in novopristopivši člani. Ko sta delegata centrale podala svoje poročilo, je bil izvoljen z velikim odobravanjem številnih navzočih tročlanski pripravljalni odbor, ki bo vodil priprave do ustanovitve občnega zbora. Za predsednika je bil izvoljen tov. Hočevar, prvi naš obratni zaupnik v «Unionu», za člana odbora pa tov. Lavrič in Krasnik. Vsi imajo mnogo zasluga, da je zrasla ustanovljena nova, agilna postojanka narodnena delavstva, ki naj tudi ostalo delavstvo v Ljubljani kliče k večji delavnosti.

Občni zbor N. S. Z. v Medvodah. V nedeljo, dne 24. januarja t. l. se je vršil v Medvodah redni letni občni zbor podružnice N. S. Z. Udeležba je bila odlična. Predsednik podružnice tovariš Oven je podal pregledno sliko dela podružnice v preteklem letu in tudi iz poročil tajnika in blagajnika je bilo razvidno uspešno in pozitivno delo te naše zelo agilne podružnice. Podružnica šteje danes 106 članov, ki so zaposleni v papirnici v Goričanah, v tovarni «Tamina» in v tovarni «Medi & Zankl». Občni zbor je soglasno izvolil naslednji odbor: Predsednik tovariš Oven Alojzij, podpredsednik tovariša Peternel Franc in Peternel Ivan, tajnika Krančan Marko in Podvis Vinko in blagajnika Rajšp Friderik in Gabernika. V odbor pa sledeči tovariši: Zorman Franc, Bertonec Andrej, Dornič Jože, Merja-

trdi, da ta odstotek v stvarnih okoliščinah ni utemeljen in da gre taka redukcija mimo in preko stvarnih potreb pri lik v železarski industriji. In končno, kaj so pogajanja? Enostranska vsilitev enostransko ugotovljenih pogojev? Gotovo ne! Taka praksa ne more ustvariti predpogojev za tesno sodelovanje med podjetjem in delavci!

Prišel je čas, da se zanimamo za skupno okvirno kolektivno pogodbo za vsa železarska podjetja. V tej smeri se morajo gibati prizadevanja našega strokovnega pokreta, ki hoče biti trezen in realen, toda v svojih zahtevah baš zato nepopustljiv.

Upamo, da so gospodje pri KID s svojim gledanjem na moderne potrebe velikega podjetja daleč stran od reakcionarnih nazorov, ki žalibože naši slovenski industriji tako nevarno kvarijo obraz! Gre za več, kakor pa za suhe račune! Gre za duh in za bodočnost!

sec Ivan, Černe Rudi, Benedik Anton in Nežek Ivan. V nadzorstvo pa sta bila izvoljena tovariša Novljan Julij in Gabrovec Alojzij.

Po volitvah je obširno poročal predsednik izvrševalnega odbora N. S. Z. tovariš R. Juvan, ki se je dotaknil vseh najvažnejših delavskih vprašanj, za kar je žel splošno odobravanje. Predvsem se je dotaknil težavnega položaja, v katerem se nahaja delavstvo papirnice z ozirom na stavko v Vevčah. Prikazal je skrb izvrševalnega odbora in tajništva za to delavstvo in vse intervencije, ki so bile v tej stvari potrebne.

Na takó podružnico in njeno smotrno delo smo res lahko ponosni. Upamo, da bo podružnica N. S. Z. v Medvodah tudi v bodočem letu zastavila vse svoje sile za dobrobit delavstva tega kraja.

Plašč po vetru so zopet obračali znani kolovodje tako zvane nevtralne in strogo strokovne organizacije pri nekem znanem ljubljanskem podjetju, ko je šlo za imenovanje tako zvanih nadzornikov. Enega izmed teh gospodov, ki je sicer na jeziku zelo načelen, ni prav nič motilo, da je celo ponudil svoj pristop v mogočno in uplivno politično stranko, samo da se mu izpolni vroča želja, povzpeti se nad svoje tako slepo pokorne. Toda glej šmenta, kljub temu, da je plašč obrnil po vetru in ponižno prosil za sprejem z obljubo, da se bo temeljito pokoril za svoje dosedanje grehe, pa je bila vendar njegova prošnja odbita in lepo blesteča uniforma je šla po vodi. Njegovi «sobojevniki» pa med seboj šušljajo in se mužajo. Razumljivo je, da pri imenovanju teh nadzornikov ni igrala politika nobene vloge in so bili imenovani samo taki kandidati, ki imajo za to mesto polno kvalifikacijo. Da tudi rodbinski oziri in sorodstvo ne bo odločalo, to smo vedeli že vnaprej. Tako objektivno postopanje od strani delodajalcev se nam res zelo dopade.

MEŽICA.

Tov. Obreza Rudolf 7. Strašna eksplozija je dne 21. januarja zahtevala življenje našega agilnega in zavednega člana. Žrtev eksplozije je postal 49letni strelski mojster g. Obreza Rudolf. Dnevni časopisi so pisali, da ga je razmesarilo in mu odtrgalo glavo, kar ne odgovarja dejstvu. Zdravnik g. dr. Ramšak ni ugotovil nikakih ran, ki bi bile nevarne, ugotovil pa je, da ga je ubil zračni pritisk. Smrt je nastopila takoj. Pokojni tovariš Obreza je bil dolgih 28 let zaposlen pri rudniku, pa mu usoda ni dopustila, da bi lahko v miru užival plovce svojega trudapolnega dela, kar si je tako zelo želel.

Med našimi člani je nesrečna smrt značajnega tovariša napravila obupen vtis. Pokojnik je bil agilen funkcionar pri naši podružnici, član občinskega odbora, izvoljen pri zadnjih volitvah, bil je iskren tovariš, marljiv delavec, ki mu je malo enakih. Med prebivalci je užival ugled in spoštovanje. Srčno dober, kakor je bil, ni imel sovražnikov. Pri rudniškem vodstvu so ga čislali kot marljivega in poštenega delavca ter je užival vsestransko zaupanje svojih predstojnikov.

V petek 22. januarja je bil veličasten pogreb, ki je še posebej pokazal, kako je bil pokojnik priljubljen. Več ko 300 ljudi vseh slojev, z rudniško in gasilsko za-

Opozorilo naročnikom!

Vse, katerim smo poslali list na ogled, vljudno prosimo, da z naročilom lista ne odlašajo.

List isda'amo z denarnimi žrtvami, ki jih prispevajo narodno zavedni delavci od svojih težko prisluženih prejemkov.

Uvažujte te žrtve in naročite se na naš list.

Kdor z naročnino odlašala, lista pa tudi ne vrne, nam dela škodo, ki jo moramo le z žrtvami popraviti. Kdor hoče pospeševati med narodom kulturo in socialno izobrazbo, bo postal naš naročnik. Narodno delavstvo to uvaževanje zasluži.

Uprava «Nove Pravde».

stavo ter rudniško godbo na čelu, je bilo v žalnem sprevedu. Pevski zbor iz Podpece pod vodstvom šolskega upravitelja g. Frana Miherja mu je zapel «Vigred se povrne».

Pokojnega tovariša ohranimo vsi v najlepšem spominu. Svojcem pokojnika naše najiskrenejše sožalje!

Volitve obratnih zaupnikov pri KID. V soboto so se vršile volitve obratnih zaupnikov. Sredi mezdnih vprašanj in vsakodnevnih razburjenj so volitve potekle disciplinirano in ob veliki udeležbi delavcev. Volilnih upravičencev je bilo 2612, volilo je 2364 delavcev; torej je nad 90 % tovarniškega delavstva glasovalo za svoje zaupnike. Vložene so bile štiri kandidatne liste: NSZ, SMRJ, JSZ in socialistična disidentska kandidatna lista. NSZ je dobila na Javorniku 114 glasov in na Jesenicah 261 ali skupaj 375 glasov ter je obdržala svoje pozicije. Vendar pa obseg volitev ne odgovarja v polnem obsegu razpoloženju delavstva, ker je moč NSZ večja, kakor kažejo številke. Tudi za te volitve je bila razvita živahna agitacija, ki je bila zaradi raznih trenutnih okoliščin zlasti za SMRJ lahka. Uverjeni smo, da bo delavstvo počasi spoznalo, da je samo NSZ ona solidna organizacija, ki more delavstvu zagotoviti trajno zaščito pred nevarno demontažo pridobljenih pravic.

Volitve obratnih zaupnikov pri Kranjskih deželnih elektrarnah. V nedeljo 24. t. m. so se vršile volitve obratnih zaupnikov v Žirovnici. Delavci so tudi tokrat volili samo eno, t. j. našo listo in si izvolili vseh šest zaupnikov iz vrst NSZ. Na celi črti je zmaga morala našega članstva. Izvoljen je bil za starešino obratnih zaupnikov ponovno tovariš Mencinger, ki mu gre vsa zasluga za uspešno posredovanje pri vseh nadlogah, ki tarejo delavce KDE. Upamo, da bo letošnje leto naposled vendar enkrat rodilo sad in se bodo uresničile že davne in opetovano izražene potrebe delavstva pri KDE, ki so osredotočene v želji po kolektivni pogodbi.

Drobne vesti

BOLNIŠKO ZAVAROVANJE STREŽNIC.

Nekemu novosadskemu inženjerju je zbolela strežnica. Zdravit se je šla v ambulanco tamkajšnjega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Sprejeli so jo v zdravljenje in poslali celo v zdravilišče, vzlic ugotovitvi, da ni bila priglajena v zavarovanje, toda po ugotovitvi, da je podana zavarovalna obveznost.

Seveda so poslali račun zdravljenja njenemu službodajalcu, in to zato, ker je opustil predpisano prijavo.

Službodajalec tega računa ni hotel plačati in se je pritožil na vse instance.

Te dni je državni svet razpravljal o tem zanimivem vprašanju, ali je strežnica obvezana biti bolniško zavarovana ali ne.

In glej: Državni svet je razsodil v smislu § 6., točka 3., zakona o zavarovanju delavcev, da so strežnice izvzete od dolžnostnega zavarovanja, ker so to osebe, ki so le od časa do časa in nestalno zaposlene pri gospodinskih delih.

Naj bo juridično prav tako ali tako, je vendar značilna socialna miselnost prizadetega inženjerja, modernega izobraženca kot službodajalca, da se je v tej moderni in demokratični dobi sploh pravdal za malenkostni prispevek, ki bi ga bil moral mesečno plačevati za zavarovanje oseb, ki mu služijo, da bi bil prost pravne in moralne odgovornosti.

KRITIKA 40URNIKA.

Francoska vlada je pod predsedstvom ministra Bluma uvedla nekaj zelo dalekosežnih socialnih reform. K tem reformam spada tudi uvedba 40urnega delovnega tedna v najvažnejših industrijskih panogah. Tako je 40urnik uveden v rudarstvu, v tekstilni industriji, v stavbstvu in v kovinski industriji. Te dni pa je stopil 40 urni teden v veljavo tudi v prometni službi, kar bo pomenilo porast nameščenecv za 60.000 oseb. Socialnim reformam neprijazna kritika je te reforme označila z nazivom «Blumov poskus», s čimer je hotela reči, da praktično gospodarsko življenje teh reform ne bo moglo trajno prenesti. Blum pa na izvedbi reform dosledno vztraja, gotovo

Naši državni dolgovi.

Jugoslavija ima pri francoskih denarnih zavodih posojila v precej visokih zneskih. Ko je lani francoska vlada odredila padec vrednosti francoskega franka, je nastal takoj spor, v kakšni vrednosti mora Jugoslavija plačati svoje letne obveznosti na račun državnih dolgov. Francoski kapitalisti, ki seveda hočejo zaslužiti, zahtevajo plačilo v nezmanjšani vrednosti franka, naša država pa trdi, da se ima plačilo izvršiti v razvrednotenih frankih. Stališče naše vlade je gotovo pravilno, ker je devalvirani frank sedaj v Franciji plačilno sredstvo in se naša zunanja trgovina, s katero moremo plačati dolgove, razvija na osnovi razvrednotenega franka.

Pogodba o večnem prijateljstvu. Jugoslavija in Bolgarija sta sklenili pogodbo o večnem medsebojnem prijateljstvu. Pogodba je bila te dni v Beogradu svečano podpisana. Časopisi obeh narodov prinašajo o tem dogodku navdušene članke in izražajo prepričanje, da bo prijateljstvo med obema slovanskima narodoma prineslo vsem velike koristi. Do sedaj med Bolgari in Jugoslavo teta prijateljstva ni bilo, ker so se v naše medsebojne odnose vtikali vedno tuji, ki tega prijateljstva niso hoteli. Slovani se moramo otesti svojega starega greha, da smo med seboj vedno nesložni in na službo tujcu. Nesložni smo si tudi bratje v Jugoslaviji sami. Poglejmo železno slovo pri drugih narodih in občudujmo njih uspehe, ki so posledica složnega dela v narodu! Tudi «hrvatsko vprašanje» so vrgli med nas tuji interesi. To vprašanje bo takoj rešeno, kakor hitro spoznamo, da je le v bratski slogi zajamčena bodočnost — vsem Jugoslovonom. Tudi pakt o večnem prijateljstvu med nami samimi bi bil nujno potreben, da bi svoje zunanje-politične uspehe res lahko zidali na trajne temelje.

Za izpopolnitev ljubljanske univerze. Te dni se je vršilo v Ljubljani posebno zborovanje, ki je bilo namenjeno propagandi za izpopolnitev naše univerze. To propagando vodi poseben odbor dijakov univerze. Zahteve slovenske javnosti se v prvi vrsti tičejo razširitve medicinske fakultete na več semestrov, dokler ne bodo dani pogoji za popolno medicinsko fakulteto. Isto važnost pa ima tudi zahteva po razširitvi in izpopolnitvi tehnične fakultete, zlasti je potrebna modernizacija kemičnega instituta in od-

v dobrem prepričanju, da reforme narodnega gospodarstva ne ogražajo. Kritika k 40urnemu delovnemu tednu navaja naslednje škodljive posledice. Ker so se posadke v tovarnah po številu delavcev zvišale, so potrebni novi stroji, ki podraže produkcijo in s tem dvigajo cene. Nastopilo je zelo občutno pomanjkanje kvalificiranega delavstva, tako da produkcija kljub zvišanemu številu delavcev zastaja. V nekaterih industrijah pa tudi delavstva primanjkuje. Mezde so poskočile. Vse skupaj pa ovira izvoz.

DR. OTOKAR RIBAŘ.

Ob desetletnici smrti narodnega voditelja tržaških in goriških Slovencev sta društvi «Jadran» in «Nanos» v Mariboru v globoki pieteti počastili spomin njegove smrti. V zgornji dvorani Narodnega doma so se zbrali narodno zavedni Mariborčani in Primorci, ki jih je v toplih besedah pozdravil dr. Fornazarič in z lepimi besedami počastil spomin velikega moža, ki je s svojim delom na gospodarskem, kulturnem, socialnem in političnem polju v letih 1865—1926 vtisnil pečat narodnega prebujenja in prerojenja tržaških in goriških Slovencev. Njegovo vsestransko naporno in pozitivno delo bo ostalo zapisano z zlatimi črkami v srcu in zgodovini našega naroda. Narod tam preko bo ob mislih na dr. Ribařa vedno ostal zvest samemu sebi. Zakaj so druga mesta pozabila na to obletnico?

delka za rudarstvo. Značilno za naše razmere je, da sta iniciativa in vodstvo prizadevanj za izpopolnitev ljubljanske univerze v rokah dijakov samih, ki s temi stvarmi gotovo izgube mnogo časa in so prisiljeni zanemarjati študije. Kdo je poklican, da se zanima za napredek naše univerze? Gotovo to niso samo dijaki. Delavci in nameščenci bi želeli, da bi v naša hotenja, zahteve in želje prišlo nekaj načrta, da se bomo znašli v tem, kaj je bolj in kaj je manj potrebno. Vse naenkrat bi radi samo otroci.

Kmečke zbornice. Ministrski svet je podpisal naredbo, s katero se ustanove kmečke zbornice, ki bodo zakonite zastopnice kmečkih strokovnih interesov. Člani zbornice so v prvi vrsti kmetje, dalje pa tudi pripadniki drugih poklicov, ki imajo stik s kmetijstvom, n. pr. živilozdravniki, agronomi itd. Kmet je zadnji, ki je prišel do svoje zbornice. Vsi stanovi imajo že leta in leta svoje zbornice. Tako tudi v tem vprašanju vidimo, da državna gospodarska politika v praksi kmeta ni tako cenila in spoštovala, kakor so politiki to v besedah podarjali.

Zaposlitev kvalificiranih delavcev v Rusiji. S posebno naredbo je urejena zaposlitev absolventov raznih visokih in srednjih strokovnih šol. Absolvente porazdeli na posamezne industrije komisariat za težko industrijo in sicer dobi vsak tozadevno pismeno obvestilo 6 mesecev pred koncem šolskega leta. Odločba komisarijata je obvezna tako za podjetje kakor tudi za absolventa. Vsaka samolastna izbira je nedopustna. Podjetje mora skrbeti za strokovno izpopolnitev teh strokovnih moči. Pred potekom treh let ne sme nihče odkazane službe zapustiti ali službo menjati.

Socialno zavarovanje v Franciji. S 1. januarjem 1937 so stopile v veljavo nekatere izpremembe zakona o bolniškem zavarovanju delavcev. Predvsem je razširjen krog zavarovanju podvrženih oseb, ker je osnova za zavarovalno zavezanost zvišana od frankov 15.000 na frankov 20.000 letnega zaslužka. Osnova za višino prispevkov in podpor je zvišana od 12.000 na 15.000 frankov. Večji zaslužek pri določanju premije in podpore ne pride v poštev. Podpora v slučaju bolezni ali poroda znaša 50 odstotkov zavarovanega zaslužka.

Javne posredovalnice za delo. V zadnjem času je tudi Čehoslovaška republika organizirala državne posredovalnice za delo in odredila postopno likvidacijo zasebnih posredovalnic. V vsakem političnem srezu mora poslovati ena posredovalnica, kateri mora biti priključena tudi poklicna posvetovalnica. Posredovanje dela se sme vršiti samo preko teh posredovalnic. Podjetja morajo vsa prazna mesta takoj naznaniti posredovalnici. Pri posredovanju imajo prednost družinski očetje, osebe, ki uživajo javno podporo in osebe, ki so dalj časa brez dela, ali ki so bile v podjetju, ki rabi moči, reducirane. Tudi podjetniki so dolžni, da pri izbiri delavcev upoštevajo ta načela. V primeru pogostih kršitev teh načel, morejo posredovalnice same namestiti delavstvo. Strokovne organizacije smejo delo posredovati samo na podlagi posebnega dovoljenja.

Delovni čas v Albaniji. Državni svet je sprejel zakon o delovnem času, ki sme trajati normalno dnevno 8 ur. Nadure so dopustne do največ 4 ure dnevno proti 50% doplačilu. Uveden je nedeljski počitek. Plačan dopust znaša letno 12 dni. Torej tudi Albanija vidi potrebo po zakoniti ureditvi delovnega časa.

Delovni čas v zrakoplovstvu. Združene države so za pilote uvedle delovni čas, ki v enem mesecu ne sme znašati več nego 100 ur v zraku, vendar pa tudi dnevno ne več kakor 8 ur ali tedensko 30 ur. Po 8 urnem letu mora imeti pilot 24 ur počitka.

Mednarodna konferenca dela bo v letu 1937. predvidoma razpravljala o na-

slednjih predmetih: splošne smernice za organizacijo inspekcije dela, problemi delavcev-izseljencev, strokovno šolstvo in vaješko vprašanje, pravna zaščita umetnikov v radiju, delovne pogodbe domačinov, preprečevanje nezgod v premogovnikih, tedenski počitek v trgovinskih obratih, ureditev delovnega časa v mednarodnem prometu.

Trgovski potniki in zastopniki v Franciji dobe posebno delovno pogodbo na podlagi zakona z dne 24. junija 1936. V osnutek pogodbe so sprejeta naslednja načela. Priznana je koalicijska svoboda, trgovski potniki in zastopniki morajo imeti svoje zastopnike v zboru obratnih zaupnikov pri podjetju, zajamčeni minimalni mesečni prejemki znašajo 1500 frankov, v pogodbo mora priti minimalni odstotek provizije. Potniki imajo pravico tudi do provizije od zaključkov, ki slede odpustu, pa so storjeni na podlagi prejšnjih prizadevanj potnika ali zastopnika. Potne, prevozne, pisarniške stroške itd. nosi podjetje. Odpovedni rok znaša en mesec v prvem letu, dva meseca v drugem letu in tri mesece po drugem letu. Dopust znaša 2 tedna, odpravnina znaša eno dvanajstino vsakoletnih prejemkov, plača za čas bolezni traja od 1 do 4 mesece po dobi službe.

V Rusiji pokažjo streli. Te dni je bil v Moskvi pred vrhovnim državnim sodiščem končan proces proti 17 ustvariteljem ruske boljševiške države in proti dolgoletnim vodilnim osebam v komunistični stranki. Obtoženi so bili veleizdaje, umorov in nasilnih dejanj, ki po ruskem kazenskem zakonu predstavljajo najtežje zločine. Obtožnica obtožence dolži zveze z Nemčijo in Japonsko, ki naj bi od obtožencev v primeru vojne dobile tako pomoč, da bi bila njih zmaga gotova. Obtoženci da so v množicah povzročali smrt delavcev v vojaško važnih industrijah. Vsi obtoženci so osebni prijatelji in sodelavci Lenina, ki velja za ustvaritelja boljševiške Rusije. Trinajst obtožencev, bivših ljudskih komisarjev, je bilo obsojenih na smrt, ostali na dolgoletne ječe. — V svet prihajajo o tem zanimivem procesu različna poročila. Eni pravijo, da si je obtožnica vsa očitana dejanja enostavno izmislila zato, da bi se mogel sedanji vladar Rusije, Stalin, iznebiti neljubih oseb. Obtoženci so dejanja priznali, ker so bili v to prisiljeni. Druga poročila trdijo, da so obtoženci očitana dejanja v resnici zakrivali. Naj bo res eno ali drugo, v obeh primerih moramo reči, da je komunizem do mozga gnil, trhel in nemoralen, ako je sposoben, da reši v sebi voditelje, ki se puste obtožiti veleizdaje lastne domovine v korist kapitalističnih držav ali ako ima na vodstvu države ljudi, ki puste druge streljati samo zato, ker jim niso všeč in jim v lastno opravičilo naprtijo izmišljene zločine. Uboga Rusija, slovanska zemlja, kakšno je tvoje duševno trpljenje!

Verski boj v Nemčiji. Kakor izgleda, je Hitler odločen, da hoče vse življenje v Nemčiji podrediti programu in ideologiji narodnega socializma. Posebno mu seveda leži pri srcu vzgoja mladine. Zato se pripravlja v Nemčiji ukinitve vseh verskih šol in ustvaritev enotne šole za vso mladino nemškega naroda. S tako reformo bi cerkev izgubila vpliv na vzgojo mladine, zlasti na mladinske organizacije. Ni čudno, da katoliški škofje z vso silo temu načrtu ugovarjajo. Upajo, da bodo pri nemški vladi dosegli popustljivost. Tudi v Italiji je mladina v celoti pod vplivom in vodstvom fašizma, ni pa slišati, da bi škofje in kardinali organizirali proti Mussoliniju posebno oster in vztrajen odpor.

Brezposelnost v Nemčiji je kot množestveni pojav izginila. Število zabeleženih brezposelnih delavcev znaša samo 1 milijon 170 tisoč. Opažati je pomanjkanje kvalificiranih delavcev. Večjo brezposelnost izkazujejo podjetja, ki izdelujejo predmete za izvoz. Večji odstotek brezposelnih se nahaja med osebami, ki so stare nad 40 let.